

МОЛОДІЖНА РОБОТА. МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА

УДК 364-3-053.6-042.3:[159.943.7:[364:159.942]](045)
DOI 10.31499/2618-0715.1(12).2024.305276

РОЛЬ МОЛОДІЖНОГО ЦЕНТРУ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК: ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ

Гасанова Лейла, аспірантка кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID: <http://orcid.org/0009-0002-7019-7155>

E-mail: ilharivna@gmail.com

***Анотація.** Молодіжний центр в загальноосвітньому закладі відіграє ключову роль у формуванні соціально-емоційних навичок учнів. Він сприяє розвитку особистості через навчання, дозвілля, спорт, здоров'я та інші сфери. Також він підтримує соціальну взаємодію, емоційну грамотність та конфліктне врегулювання, що є важливими для адаптації в сучасному світі. Стаття розглядає створення молодіжного центру через програму «Шкільний громадський бюджет». Досліджено роль центру у розвитку соціально-емоційних навичок школярів. Участь учнів у процесі створення та голосування відображає їхній інтерес та відповідальність.*

***Ключові слова:** молодіжний центр, молодіжний осередок, учнівська молодь, соціально-емоційні навички, загальна середня освіта, проект, соціальна взаємодія, емоційна грамотність, соціальна адаптація.*

THE ROLE OF THE YOUTH CENTER IN THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND EMOTIONAL SKILLS: PRACTICAL CASES

Hasanova Leila, PhD Student Department of Social Pedagogy and Social Work Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <http://orcid.org/0009-0002-7019-7155>

E-mail: ilharivna@gmail.com

***Abstract.** The youth center in a general education institution play an important role in the development of students' socio-emotional skills. Socio-emotional learning (SEL) are considered to be an asset necessary for academic and personal success. They include a variety of characteristics, such as communication, empathy, self-regulation, conflict resolution, and many others, which are defined as «21st century skills». A youth center in a school acts as a platform for developing these skills by providing students with opportunities to interact, collaborate, and develop as individuals. The creation of a youth center is based on student participation in the process of its formation, which contributes to the implementation of the key levels of understanding of SEL: knowledge acquisition, critical thinking and embodied understanding. Studies show that the vast majority of students support the initiative to create a youth center, which indicates the need for a safe place for self-realization and socialization. The Youth Center offers a variety of areas for student development, including a coworking space, a lounge area, and a media area. Each of these areas creates a favorable environment for free expression and development of students' abilities. The youth center creates a safe environment for socialization and development of these skills. The youth center involves the active participation of students in the creation of the center, which contributes to their personal development. The main areas of influence of the youth center that contribute to the*

comprehensive development of students are: education, leisure, volunteering, social adaptation, cultural life, sports and health, psychological safety, civic position and career development. A great advantage of opening youth centers in educational institutions is the openness of their space, namely, regardless of social status, any student can attend such a center; students themselves choose what will be held in the youth center; all conditions of the center provide for barrier-free access and provide comfortable conditions for everyone. The creation of a youth center will promote social interaction, self-expression, emotional literacy and conflict resolution, which are important components of personal development and adaptation in the modern world.

Keywords: youth center, youth center, student youth, social and emotional learning, general secondary education, project, social interaction, emotional literacy, social adaptation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Молоде покоління завжди було в центрі уваги з питань розвитку та формування національної свідомості, інтелектуальної власності, творчих проєктів, створення здорового суспільства загалом. Сьогодні коли Україна переживає політичну, економічну, освітню, культурну та гуманітарну кризи молодіжна політика акцентує увагу на підтримці підростаючого покоління, завданням якого стане розбудова країни на світовій арені.

Політика, спрямована на молодь, відображена у законах та положеннях України як стратегічне завдання для розвитку суспільства. Законодавчі акти та правові норми визначають різноманітні аспекти молодіжної політики, включаючи заходи щодо освіти, зайнятості, культури, спорту, здоров'я та інших сфер життя молоді. Крім того, вони визначають механізми державної підтримки молодіжних ініціатив, розвитку громадянського активе серед молоді та забезпечення доступу молоді до участі в політичному та громадському житті країни [6].

Закон України «Основні засади молодіжної політики» 2021 року, який вказує на роль держави, громадських організацій в механізмі реалізації молодіжної політики, зазначає, що молодіжна політика – напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю. Відповідно до того ж закону, молодь визначається як особи віком від 14 до 35 років, вона є базовою стратегічною цінністю для держави і суспільства та є суб'єктом соціальної та економічної політики [7].

Базові принципи та стратегічні напрямки державної політики у сфері молодіжного розвитку, регулюють наступні нормативно-правові документи: Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р., зі змінами), Закон України «Основні засади молодіжної політики» (2021), Закон України «Про освіту» (2017), Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки» та ін. [3].

Оскільки розвиток молодіжних осередків та молодіжних центрів відіграє вагомe значення в розбудові сучасної держави ми вважаємо, що головним напрямком роботи цих центрів має бути формування соціально-емоційних навичок молодого покоління, що включає в себе компоненти співпереживання, активного залучення до суспільного життя, формування навичкам комунікації та сприяння всебічному розвитку підростаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам сучасних аспектів реалізації молодіжної політики та молодіжних центрів в Україні присвячені праці: Бородіна Є., Головатого М., Головенька М., Дідик Н., Коляди Н., Кравченко О., Левченко Н., Літвінова Н., Перепелиці М., Сторожук Р. та ін.. Проблеми молодіжних центрів під час воєнного стану досліджують: Вакуленко О., Мукосеєвова Л., Пеша І., Тілікіна Н., та ін..

Мета статті: обґрунтувати практичну роль молодіжного центру в закладі загальної середньої освіти у формуванні соціально-емоційних навичок.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Молодіжний осередок та молодіжний центр в закладі загальної середньої освіти є ключовими складовими виховної системи, спрямованої на гармонійний розвиток особистості учнів. Вони створюють унікальні можливості для формування соціально-емоційних навичок, які є важливим елементом освітнього процесу.

Соціально-емоційні навички (СЕН), також відомі як «навички XXI століття», «soft skills» або «life skills», представляють собою індивідуальні риси та характеристики, які можна розвивати протягом всього життя. Ці навички мають важливе значення не лише для досягнення академічних успіхів, а й для активного життєвого ставлення, побудови соціальних зв'язків, професійної активності та конкурентоздатності на ринку праці, а також для загального благополуччя людини [8].

Молодіжний центр у закладі освіти слід розглядати не лише як місце для дитячого дозвілля та розваг, а перш за все як безпечне середовище, де підлітки можуть соціалізуватися та розвивати свої соціально-емоційні навички, а саме формування позитивного ставлення до себе та світу, особистий розвиток, активна громадська позиція та ініціативність [10].

Створення молодіжного осередку має базуватися на актуальних потребах учнівської молоді і включати залученість дітей до процесу створення молодіжного центру, що вже на початковому етапі забезпечує впровадження ключових рівнів розуміння СЕН, а саме: здобуття знань, критичне мислення та утілене розуміння.

Базою нашого аналітичного огляду на процес реалізації створення молодіжного центру в закладі освіти є ліцей «Крижанівський» Фонтанської сільської ради Одеського району Одеської області, цільова аудиторія – учнівська молодь.

В межах програми «Шкільний громадський бюджет» учні створюють власний шкільний проєкт Молодіжний осередок «Молодіжна країна» в якому зазначають мету, ціль, завдання та очікувані результати реалізації молодіжного центру, також учнями було прописано кошторис та час реалізації проєкту [5]. Варто зазначити, що педагог виступає в ролі фасилітатора, який допомагає, підтримує та направляє відповідно педагогічній моделі СЕН [1, с. 41].

Метою і ціллю молодіжного осередку в школі автори зазначають забезпечення всебічного розвитку та підтримки особистості, створення сприятливого середовища для розвитку та самореалізації учнів, формування громадянської свідомості та активності, соціалізація та творення молодіжної спільноти, розвиток ментального здоров'я та благополуччя [9].

Наступним кроком програми є промоційна компанія, за допомогою якої учні школи можуть ознайомитися з проєктами. Промоція включає в себе: відео-ролики, афіші, інфографіки, буклети і т.д. В своїй промоційній компанії учні зазначають, що багатьох навчальних закладах нестача стимулюючого середовища для розвитку та самовираження молоді. Брак доступних ресурсів, відсутність підтримки для ініціатив молоді та відсутність спеціалізованих програм можуть призвести до втрати потенціалу та інтересу учнів у навчанні, тому рішенням проблеми учні вбачають створення інноваційного молодіжного осередку, який стане центром розвитку та підтримки молоді в навчальному закладі [6, с. 14]. Осередок буде пропонувати різноманітні заходи та послуги, такі як майстер-класи, тренінги, культурні та спортивні заходи, менторську підтримку, програми волонтерства та інші.

Останній крок – голосування, яке здійснюється лише учнівською молоддю школи за результатами голосування визначається переможний проєкт, який реалізується у вказаний авторами термін.

Нами представлено діаграму результатів учнівського голосування (Див. Рис. 1.). Команди учнів ліцею «Крижанівський» в межах програми «Шкільний громадський бюджет» створили 2 проєкти, а саме: Молодіжний осередок «Молодіжна країна» та «Шкільний дворик» [4].

Рис.1. Результати голосування учнівських проєктів в межах «Шкільний громадський бюджет».

Відповідно результатів голосування можемо зробити висновки, що переважна більшість учнів підтримує проєкт створення молодіжного осередку в школі, що вказує на необхідність учнівській молоді безпечного місця для самореалізації та соціалізації.

Головна умова молодіжного центру – це відкрита робота з молоддю, яка включає в себе наступні компоненти:

Будь-який учень, незалежно від свого соціального статусу може приєднатися до молодіжного центру;

Ініціативи надаються та вибираються самими молодими людьми;

Безбар'єрність. Забезпечуються сприятливі та комфортні умови для всіх учасників [2].

Відкритість молодіжного осередку сприяє залученню всіх бажаючих долучитися до активного соціального життя школи, що забезпечить розвиток базових сфер життя (Див. Рис. 2.).

Рис. 2. Сфери впливу молодіжного осередка та молодіжного центру.

Відповідно основних сфер молодіжного центру та з метою реалізації всіх напрямків впливу автори проекту Молодіжний осередок «Молодіжна країна» створили 3 основні зони (Див. Рис. 3.):

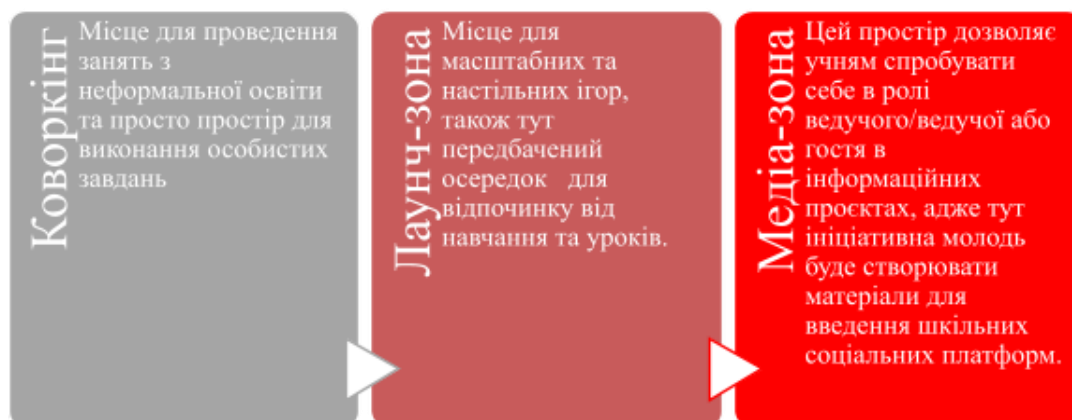

Рис. 3. Основні зони молодіжного осередку «Молодіжна країна»

Створення молодіжного центру у школах сприятиме розвитку соціально-емоційних навичок учнів, забезпечуючи можливості для: соціальної взаємодії, самовираження, розвитку емоційної грамотності, колективної та індивідуальної роботи над проектами, розвитку конструктивного конфліктного врегулювання, та саморегуляції і стресостійкості [4, с. 32].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Спільні заходи та програми, що проводяться в молодіжному центрі, сприяють активному формуванню соціально-емоційних навичок учнів. Цей простір надає можливість учням взаємодіяти в безпечному місці, де вони можуть вільно спілкуватися та виражати свої почуття і думки. Участь у тренінгах, групових дискусіях та інтерактивних заняттях сприяє розвитку емпатії, співпраці та вмінню вирішувати конфлікти конструктивним шляхом.

Крім того, учасники молодіжного центру мають можливість навчатися керувати своїми емоціями та розуміти їх вплив на власні дії та взаємини з іншими людьми. Такі заняття сприяють формуванню впевненості в собі, а також розвитку навичок ефективного спілкування та взаємодії з навколишнім світом. Таким чином, молодіжний центр в закладі загальної середньої освіти виступає важливим каталізатором для розвитку соціально-емоційних навичок учнів, сприяючи їхньому комплексному особистісному зростанню та підготовці до успішної інтеграції у суспільство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гасанова Л., Кравченко О., Формування соціально-емоційних навичок в учнівської молоді. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. Випуск 2 (53). С. 40–44.
2. Значення і роль молодіжних центрів в Україні до 2030 року. Частина II. Роль молодіжних центрів в Україні до 2030 року. Молодіжний працівник. *Молодіжний працівник* URL: <https://youth-worker.org.ua/uncategorized/chastyna-ii-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukrayini-do-2030-roku-znachennya-i-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukrayini-do-2030-roku-chastyna-i-politychnyj-aspektchastyna-ii-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukray/> (дата звернення: 01.05.2024).
3. Міністерство молоді та спорту України – Нормативна база молодіжної сфери. *Головна / Міністерство молоді та спорту України*. URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/zakonodavstvo/normativna-baza-molodizhnoyi-sferi> (дата звернення: 01.05.2024).
4. Молодіжний осередок «Молодіжна країна». *Шкільний громадський бюджет*. URL: <https://school-budget.e-dem.ua/projects/73ffaa10-44d4-47c5-b569-754eadd889ba> (дата звернення: 01.05.2024).
5. Молодіжні центри – це крута можливість для молодих людей розпочати громадську діяльність! *Асоціація молодіжних центрів України-провайдер молодіжної політики в Україні*. URL: <https://youthcenters.net.ua/molodigni-tsentri-tse-kruta-moglivist-dlya-molodih-lyudey-rozpochati-gromadsku-diyalnist/> (дата звернення: 01.05.2024).
6. Молодіжні центри: національні практики створення та організація роботи / за ред. І.В. Пешої. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 68 с.
7. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 01.05.2024).
8. Що таке СЕЕН – EdCamp Ukraine – Ми об'єднуємо освітян і допомагаємо їм зростати. URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/shcho-take-seen> (дата звернення: 28.04.2023).
9. Koliada N., Kravchenko O., Levchenko N., Youth Workers and Innovative Development of Social Work. *Advances in Intelligent Systems and Computing* (2020) 1209 AISC. URL: <https://link.springer.com/bookseries/11156> (Scopus).
10. Koliada, N., Kravchenko, O., Berezivska, L., Herasymenko, O., Shevchuk O., Youth Policy: From Educational Subject to Scientific and Practical Developments. *Lecture Notes in Networks and Systems* this link is disabled, 2022, 319, стр. 1235–1241. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57199172551> (Scopus).

REFERENCES

1. Hasanova L., Kravchenko O., (2023) Formuvannia sotsialno-emotsiinykh navychok v uchnivskoi molodi. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: «Pedagogika. Sotsialna robota»*. Vypusk 2 (53), 40–44. (in Ukrainian).
2. Znachennya i rol molodizhnykh tsentriv v Ukraini do 2030 roku. Chastyna II. Rol molodizhnykh tsentriv v Ukraini do 2030 roku. Molodizhnyi pratsivnyk. *Molodizhnyi pratsivnyk* URL: <https://youth-worker.org.ua/uncategorized/chastyna-ii-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukrayini-do-2030-roku-znachennya-i-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukrayini-do-2030-roku-chastyna-i-politychnyj-aspektchastyna-ii-rol-molodizhnyh-czentriv-v-ukray/> (in Ukrainian).

3. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy – Normatyvna baza molodizhnoi sfery. Holovna. *Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy* URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/zakonodavstvo/normativna-baza-molodizhnoyi-sferi> (in Ukrainian).
4. Pesha I.V. (2019) Molodizhni tsentry: natsionalni praktyky stvorennia ta orhanizatsiia roboty. *DU «Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky»* (in Ukrainian).
5. Molodizhnyi osередok «Molodizhna kraina». Shkilnyi hromadskyi biudzhet URL: <https://school-budget.e-dem.ua/projects/73ffaa10-44d4-47c5-b569-754eadd889ba> (in Ukrainian).
6. Molodizhni tsentry – tse kruta mozhlyvist dlia molodykh liudei rozpochaty hromadsku diialnist! *Asotsiatsiia molodizhnykh tsentriv Ukrainy-provaider molodizhnoi polityky v Ukraini* URL: <https://youthcenters.net.ua/molodigni-tsentri-tse-kruta-moglivist-dlya-molodih-lyudey-rozpochati-gromadsku-diyalnist/> (in Ukrainian).
7. Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky : Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 r. № 1414-IX : stanom na 31 berez. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (in Ukrainian).
8. Shcho take SEEN – EdSamp Ukraine. EdSamp Ukraine – My obyednujemy osvityan i dopomahayemo yim zrostaty. URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/shcho-take-seen> (in Ukrainian).
9. Koliada N., Kravchenko O., Levchenko N., (2020) Youth Workers and Innovative Development of Social Work. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, 1209 AISC. URL: <https://link.springer.com/bookseries/11156> (in English)
10. Koliada, N., Kravchenko, O., Berezivska, L., Herasymenko, O., Shevchuk O., (2022) Youth Policy: From Educational Subject to Scientific and Practical Developments. *Lecture Notes in Networks and Systems* this link is disabled, URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57199172551> (in English)